

AGROBIZNIS KAO POTENCIJAL ZA PROFESIONALNI I LIČNI RAZVOJ MLADIH STUDENATA

Branislav Dudić¹, Eleonóra Beňová², Alexandra Mittelman³, Vladimir Pejanović⁴, Milan Bertić⁵

^{1,2,3}Univerzitet Komenskog u Bratislavi, Fakultet za menadžment, Slovačka

^{1,5}Univerzitet privredna akademija, Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment, Novi Sad, Srbija

⁴Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

¹branislav.dudic@fm.uniba.sk, ²eleonora.benova@fm.uniba.sk, ³alexandra.mittelman@fm.uniba.sk,

⁴vladimirpejanovic@uns.ac.rs, ⁵bertafox43@gmail.com

Kratak sadržaj: Agrobiznis predstavlja strateški sektor sa značajnim potencijalom za uključivanje mladih studenata u procese ekonomskog razvoja, inovacija i digitalne transformacije ruralnih sredina. Razvoj agroturizma i digitalizacija sektora stvaraju nove prilike za mlade studente da grade održive biznise i doprinesu razvoju svojih zajednica. Obrazovni sistem, mediji i lokalne zajednice aktivno promovišu agrobiznis kao savremenu i poželjnu karijernu opciju. Mladi studenti igraju ključnu ulogu u transformaciji agrobiznisa kroz inovacije i digitalizaciju jer njihova aktivna participacija u ovom sektoru može znatno unaprijediti produktivnost, održivost i konkurentnost poljoprivrednih sistema. Ovaj rad istražuje ključne izazove i prilike sa kojima se suočavaju mladi preduzetnici u agrobiznisu, fokusirajući se na pristup resursima, institucionalnu podršku, digitalizaciju i obrazovne kapacitete. Dugoročno uključivanje mladih u agrobiznis zahteva sistemski pristup koji povezuje politiku, obrazovanje, finansije i civilno društvo radi obezbeđivanja resursa, razvoja veština i aktivnog učešća u sektoru.

Ključne reči: agrobiznis, mladi studenti, digitalizacija, inovacije, održivost.

AGRIBUSINESS AS A POTENTIAL FOR THE PROFESSIONAL AND PERSONAL DEVELOPMENT OF YOUNG STUDENTS

Abstract: Agribusiness represents a strategic sector with significant potential for involving young students in the processes of economic development, innovation and digital transformation of rural areas. The development of agritourism and the digitization of the sector create new opportunities for young students to build sustainable businesses and contribute to the development of their communities. The educational system, media and local communities actively promote agribusiness as a modern and desirable career option. Young students play a key role in the transformation of agribusiness through innovation and digitalization because their active participation in this sector can significantly improve the productivity, sustainability and competitiveness of agricultural systems. This paper explores the key challenges and opportunities facing young agribusiness entrepreneurs, focusing on access to resources, institutional support, digitization and educational capacity. Long-term youth involvement in agribusiness requires a systemic approach that links politics, education, finance and civil society to ensure resources, skills development and active participation in the sector.

Key Words: agribusiness, young students, digitization, innovation, sustainability.

1. UVOD

Razvoj agroturizma i digitalizacija sektora stvaraju nove prilike za mlade studente da grade održive biznise i doprinesu razvoju svojih zajednica. U tom kontekstu, student kao mladi preduzetnici, zauzimaju sve značajnije mesto u oblikovanju budućnosti agrobiznisa. Međutim, uprkos prepoznatim mogućnostima, mladi studenti u agrobiznisu suočavaju se sa brojnim izazovima – ograničen pristup finansijama, zemljištu i savremenim znanjima, kao i nedovoljna institucionalna i mentorska podrška, predstavljaju ozbiljne prepreke za njihov proboj na tržište. Razvoj agropreduzetništva među mladima zahteva sistemsku saradnju između države, obrazovnog sistema, finansijskih institucija i civilnog sektora. Neophodno je da obrazovni sistem, mediji i lokalne zajednice aktivno promovišu agrobiznis kao savremenu i poželjnu karijernu opciju. U tom smislu, škole i fakulteti bi trebalo da integrišu praktične programe i preduzetničke radionice koje omogućavaju mladima da steknu konkretna znanja, veštine i samopouzdanje neophodno za pokretanje sopstvenih inicijativa. Obrazovne institucije imaju ključnu ulogu u osnaživanju mladih kroz razvoj praktično orijentisanih nastavnih programa i preduzetničkih aktivnosti, čime se podstiče sticanje relevantnih znanja i veština.

2. AGROBIZNIS KAO PERSPEKTIVAN SEKTOR ZA MLADE STUDENTE

Agrobiznis, dakle, predstavlja značajan sektor sa potencijalom za stvaranje radnih mesta i ekonomski razvoj, posebno u zemljama u razvoju. Uključivanje mladih studenata u ovaj sektor može doprineti smanjenju nezaposlenosti i podsticanju inovacija. Istraživanja pokazuju da mladi često imaju različite percepcije i izazove kada je u pitanju angažovanje u agrobiznisu. Ipak, druga istraživanja pokazuju da kontekst i iskustvo igraju značajnu ulogu: studenti i članovi generacije Z sa iskustvom rada ili obrazovanja u poljoprivredi iskazuju pozitivniji stav prema agro-preduzetništvu i manje percipiraju prepreke [1].

Agrobiznis ima potencijal da postane perspektivan sektor za mlade, ali je potrebno prevazići brojne izazove kako bi se ostvario njegov puni potencijal. Glavne prepreke za uključivanje mladih u agrobiznis uključuju nedostatak početnog kapitala, nisku profitabilnost preduzeća, nedostatak pristupa zemljištu i tržištu, kao i nedostatak znanja o agrobiznisu [2, 3]. Otuda integrisani pristup koji uključuje obrazovanje, finansijsku podršku i razvoj tržišta može značajno doprineti povećanju angažovanja mladih u ovom sektoru.

Mladi ljudi, uz adekvatnu institucionalnu podršku, motivacione mehanizme i pristup odgovarajućim studijama i obrazovnim programima, mogu preuzeti ulogu nosilaca transformacije agrobiznisa u pravcu većeg kvaliteta, produktivnosti i inovativnosti. Studijski programi poput agroekonomije, menadžmenta u agrobiznisu i ruralnom razvoju na fakultetima, imaju funkciju za osposobljavanje studenata za praktičnu primenu znanja, inovacije i preduzetništvo u agrarnom sektoru.

Pored formalnih univerzitetskih programa, postoje različite obuke i seminari specijalizovani za agrobiznis koji studentima i mladim preduzetnicima nude praktične radionice, mentorsku podršku i plaćene prakse, čime se dodatno podstiče razvoj veština potrebnih za uspeh u savremenom agrobiznisu. Ipak, mladi i dalje nailaze na prepreke poput ograničenog pristupa finansijskim, zemljištu, obrazovanju i drugim ključnim resursima, što može umanjiti puni potencijal ovih programa [4].

Agrobiznis, dakle, nije sektor prošlosti, već industrija budućnosti – i kao takav pruža širok spektar mogućnosti za mlade koji žele da razvijaju sopstvene biznise, učestvuju u digitalnoj transformaciji sektora i doprinesu ekonomskom i društvenom razvoju svojih lokalnih zajednica. Možemo konstatovati da uz istovremeno stvaranje održivih rešenja koja povezuju inovacije, znanje i odgovorno upravljanje prirodnim resursima.

3. MLADI STUDENTI KAO NOSIOCI INOVACIJA I DIGITALIZACIJE U AGROBIZNISU

Mladi studenti igraju ključnu ulogu u transformaciji agrobiznisa kroz inovacije i digitalizaciju. Naime, njihovo uključivanje u ovaj sektor može značajno unaprijediti produktivnost, održivost i konkurentnost poljoprivrednih sistema. Mlade generacije su obično otvorenije prema primeni savremenih digitalnih tehnologija kao što su informaciono-komunikacione tehnologije, precizna poljoprivreda i digitalni alati za praćenje useva, što omogućava optimizaciju procesa i smanjenje troškova proizvodnje.

U širem evropskom kontekstu, digitalizacija poljoprivrede podržana kroz politike i mjere EU dodatno ističe važnost modernih tehnologija za unapređenje ruralnih područja i poljoprivrednih sistema, čime se stvara okruženje u kojem mladi lakše mogu da primene inovacije i doprinesu transformaciji sektora. [5].

Imajući u vidu prethodno navedeno, digitalne tehnologije, kao što su Internet stvari (IoT), veštačka inteligencija i veliki podaci, transformišu agrobiznis omogućavajući efikasniju proizvodnju i distribuciju. Ove tehnologije pomažu u smanjenju ekološkog otiska i povećanju otpornosti poljoprivrednih sistema [6]. Digitalne inovacije u marketingu, proizvodnji i finansijskim su posebno izražene u Africi, iako su koncentrisane u nekoliko zemalja [7].

Mladi studenti suočavaju se sa nizom izazova u primeni inovacija uključujući nedostatak finansijskih sredstava, ograničen pristup relevantnim informacijama i slabiju institucionalnu podršku. Ipak, upravo oni donose novu energiju u ruralna područja i predstavljaju most između tradicionalne proizvodnje i savremenih tržišnih potreba. Njihova kreativnost i otvorenost za saradnju sa akademskim, startup i IT sektorom čine ih ključnim pokretačima transformacije agrobiznisa u pravcu pametne, održive i tehnološki osnažene poljoprivrede.

Investiranje u mlade inovatore u agrobiznisu kroz obrazovanje i razvoj veština, unapređenje digitalne infrastrukture, mentorsku podršku i olakšan pristup finansijskim sredstvima predstavlja strateški pravac za kreiranje modernog, inovativnog i konkurentnog poljoprivrednog sektora.

4. STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE UČEŠĆA MLADIH STUDENATA I PREDUZETNIKA U AGROBIZNISU

Učešće mladih studenata u agrobiznisu ima izuzetno veliki značaj za dugoročni razvoj ruralnih sredina, inovacije u poljoprivredi i održivost domaće proizvodnje hrane. Uprkos značajnom potencijalu koji mladi studenti i preduzetnici poseduju za unapređenje agrobiznisa, oni se i dalje suočavaju sa brojnim barijerama koje otežavaju njihovo aktivno uključivanje i uspeh u sektoru. Osim ograničenog pristupa finansijskim i materijalnim resursima, mnogi mladi imaju teškoće u pristupu ključnim informacijama o tržištu i poslovnim prilikama, što umanjuje njihovu sposobnost da efikasno planiraju, pokreću i razvijaju poslovne poduhvate.

Glavne prepreke su im ograničen pristup finansijskim sredstvima, neadekvatne informacije o dostupnim resursima i slabije institucionalne strukture.

Zajedničkim delovanjem javnog sektora, obrazovnih institucija, nevladinog sektora i samih mladih preduzetnika, moguće je stvoriti povoljno okruženje za razvoj mladih u agrobiznisu.

Ovakva saradnja ne samo što osnažuje lični i profesionalni razvoj mladih, već ima i širi efekat na revitalizaciju ruralnih zajednica, jačanje lokalnih ekonomija i povećanje domaće proizvodnje hrane.

Strateški programi obuke i treninga pozitivno utiču na učešće mladih u agrobiznisu povećanjem njihovih veština i sposobnosti, dok istovremeno identifikuje ključne izazove koje takve strategije treba da adresiraju kako bi bile efikasne [4].

Projekti koji okupljaju različite aktere omogućavaju mladima da steknu praktična znanja, pristupe mrežama podrške i sredstvima za realizaciju ideja, čime doprinose socio-ekonomskom razvoju sela i unapređenju ukupnog agrarnog sektora.

5. ZAKLJUČAK

Mladi preduzetnici predstavljaju jedan od ključnih resursa za revitalizaciju i modernizaciju agrobiznisa. Njihova spremnost da usvajaju savremene tehnologije, eksperimentišu sa inovativnim pristupima i povezuju proizvodnju sa tržišnim trendovima čini ih pokretačkom snagom za održivi razvoj ruralnih područja. Kroz analizu ovog rada, utvrđeno je da su najčešći izazovi sa kojima se suočavaju mladi preduzetnici nedostatak početnog kapitala, ograničen pristup zemljištu, složenost administrativnih procedura, kao i nedovoljna dostupnost znanja, mentorske podrške i tržišnih informacija. Razvoj agropreduzetništva među mladim studentima i preduzetnicima može se ostvariti kroz koordinisanu saradnju države, obrazovnog sistema, finansijskih institucija i civilnog društva, čime se obezbeđuju uslovi za obuke, finansijsku podršku i mentorstvo. Na taj način se ne samo podstiče zapošljavanje mladih u ruralnim sredinama, već se dugoročno jača održivi razvoj poljoprivrede i ukupna konkurentnost domaće ekonomije.

6. LITERATURA

- [1] Mirkov, M., Bulatović, D., & Parojčić, D. (2025). *Generation Z's attitudes toward agro-entrepreneurship: Examining motivations, challenges, and future perspectives*. *Economic of Agriculture*, 72(4), 1375–1390. <https://doi.org/10.59267/ekoPolj25041375M>
- [2] Mulema, J., Mugambi, I., Kansime, M., Chan, H., Chimalizeni, M., Pham, T., & Oduor, G. (2021). *Barriers and opportunities for the youth engagement in agribusiness: empirical evidence from Zambia and Vietnam*. *Development in Practice*, 31, 690 - 706. <https://doi.org/10.1080/09614524.2021.1911949>
- [3] Akaninyene, O., Essien, A., & Ejeje, A. (2022). *Determinants of Youths Participation in Agribusiness in Akwa Ibom State, Nigeria*. *International Journal of Pure Agricultural Advances*. <https://doi.org/10.55284/ijpaa.v6i1.652>
- [4] Boye, M., Ghafoor, A., Wudil, A. H., Usman, M., Prus, P., Fehér, A., & Sass, R. (2024). *Youth engagement in agribusiness: Perception, constraints, and skill training interventions in Africa: A systematic review*. *Sustainability*, 16(3), 1096. <https://doi.org/10.3390/su16031096>
- [5] European Commission. (n.d.). *Digitalisation – Agriculture and rural development*. Retrieved January 2026, from https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/digitalisation_en
- [6] Ciruela-Lorenzo, A., Del-Águila-Obra, A., Padilla-Meléndez, A., & Plaza-Angulo, J. (2020). *Digitalization of Agri-Cooperatives in the Smart Agriculture Context. Proposal of a Digital Diagnosis Tool*. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su12041325>
- [7] Arthur, K., Bannor, R., Masih, J., Oppong-Kyeremeh, H., & Appiahene, P. (2024). *Digital Innovations: Implications for African Agribusinesses*. *Smart Agricultural Technology*. <https://doi.org/10.1016/j.atech.2024.100407>